

Uniwersytet Gdański
Wydział Filologiczny

Sonia Czaplewska

**Językowa kreacja rodziny i szkoły
w elementarzach polskich i japońskich
wydawanych w latach 1989-2017**

Rozprawa doktorska
napisana pod kierunkiem
prof. dr hab. Anety Lewińskiej

Promotor pomocnicza: dr Patrycja Duc-Harada

Gdańsk 2024

Streszczenie

Celem niniejszej pracy jest analiza językowej kreacji rodziny i szkoły w polskich i japońskich elementarzach z lat 1989–2017. Zastosowano metodologię lingwistyki kulturowej, koncentrując się na koncepcji językowej kreacji świata i genologii lingwistycznej. Z materiału badawczego, który stanowiło trzynaście podręczników z Polski i Japonii, wyekscerpowano grupy syntaktyczne, traktowane jako językowe wskaźniki zidentyfikowanych perspektyw i punktów widzenia. W toku ich analizy zrekonstruowano zawarty w elementarzach obraz rodziny i jej poszczególnych członków oraz obraz szkoły rozumianej jako społeczność, placówka oświatowa oraz budynek.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy zawiera omówienie założeń teoretyczno-metodologicznych, istniejącej literatury przedmiotu oraz materiału badawczego. W rozdziale drugim opisano budowę analizowanych podręczników z podziałem na obligatoryjne komponenty strukturalne oraz komponenty we wzorcu maksymalnym. Rozdział trzeci przedstawia aspekt pragmatyczny wybranych elementarzy, a w szczególności skupia się na nadawcach i odbiorcach związanych ze sferami szkolną i domową. Rozdział czwarty zawiera analizę językowej kreacji rodziny i jej członków w pięciu perspektywach: relacji z dzieckiem; relacji z innymi członkami rodziny; obowiązków domowych; hobby; pracy zawodowej. Natomiast w rozdziale piątym omówiono językową kreację szkoły, przy czym w przypadku językowej kreacji osób tworzących szkolną społeczność zanalizowano dwie perspektywy: relacji interpersonalnych oraz pracy zawodowej i innych czynności wykonywanych w szkole. Ostatnia część pracy syntetyzuje kluczowe ustalenia i wnioski wynikające z przeprowadzonych analiz.

Summary

The aim of this work is to analyze the linguistic creation of family and school in Polish and Japanese primers from 1989 to 2017. The methodology of cultural linguistics was applied, focusing on the concept of linguistic creation of the world and linguistic genre studies. Thirteen textbooks from Poland and Japan were used as the research material, from which syntactic groups were excerpted and treated as linguistic indicators of identified perspectives and viewpoints. Through their analysis, the portrayal of the family and its individual members, as well as the portrayal of the school understood as a community, educational institution, and building, were reconstructed.

The work consists of five chapters. The first chapter includes a discussion of theoretical and methodological frameworks, existing literature on the subject, and research material. The second chapter describes the structure of the analyzed textbooks, divided into obligatory structural components and components in the maximum model. The third chapter presents the pragmatic aspect of the selected primers, particularly focusing on the senders and receivers within the contexts of school and household. The fourth chapter contains an analysis of the linguistic creation of the family and its members in five perspectives: relationship with the child; relationship with other family members; household duties; hobbies; professional work. The fifth chapter discusses the linguistic creation of the school, while in the case of the linguistic creation of individuals within the school community, two perspectives were analyzed: interpersonal relationships, and professional work and other activities performed at school. The final part of the work synthesizes the key findings and conclusions resulting from the conducted analyses.